

**ПРОБЛЕМАТИКА ВИКОРИСТАННЯ ВАРІАТИВНИХ МОДУЛІВ З ПРЕДМЕТУ
«ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА»
Надія Ковальчук**

доцент кафедри теорії фізичного виховання та рекреації Волинського національного університету імені Лесі Українки, Kovalhuk1175@gmail.com

Вступ. З 2017 року реформа шкільної освіти розпочалася із започаткування стандарту «Нової української школи». Передбачалося, що реформа докорінно змінить ставлення учнів, вчителів та батьків учнів до освітнього процесу, адже змінює підходи до навчання та виховання здобувачів освіти. Реалізація завдань упровадження ідей НУШ відбувається через активне використання нових освітніх підходів до навчання фізичної культури, спрямованих на гармонійний розвиток особистості учнів, а саме: свідоме ставлення їх до свого тілесного, духовного і морального розвитку, забезпечення рухового досвіду та рухової активності. Аналіз результатів досліджень О. А. Архипова та соціальних досліджень останніх років засвідчує значне погіршення стану здоров'я осіб шкільного віку і ця тенденція є стійкою [1]. Проблеми збереження здоров'я учнів, оптимізації їх рухової активності та пошуку ефективних засобів фізичної культури широко висвітлюються в науково-методичній літературі. Омельчук О.В., Країнський І.С. запевняють, що різні види рухової активності чинять значний вплив на формування стресостійкості у школярів, покращуючи їх здатність до емоційного контролю та підтримки міжособистісних взаємодій[5]. Зважаючи на це, предмет «Фізична культура» в НУШ впроваджений на основі вимог модельної навчальної програми, яка крім інваріантної містить варіативну складову. Модельна навчальна програма з фізичної культури налічує 75 варіативних модулів[4]. Чимало з них є новими у фізичному вихованні. На думку В. С. Вахняка, це потребує додаткового навчання вчителів та оновлення застарілої матеріальної бази ЗЗСО, що створює проблеми для ефективного впровадження НУШ у фізичне виховання [3]. **Мета** – розкрити проблеми, які виникають в процесі впровадження варіативних модулів в урок фізичної культури учнів ЗЗСО. **Методи дослідження.** Теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, інтернет-ресурсів, відео-матеріалів з означеної проблеми, опитування вчителів фізичної культури ЗЗСО м. Луцька. **Результати дослідження.** В центрі освітнього процесу НУШ поставлено дитину з її індивідуальними особливостями, мотивами та потребами до навчання. Відповідно урок фізичної культури повинен бути зорієнтований на її бажання щодо засобів рухової активності, які сприяють як фізичному розвитку, розвитку фізичних якостей, так і виступають у ролі розваг, дозволяють зняти психічне напруження та задовільнити гедоністичні та апернаційні потреби учнів. Основна частина уроку фізичної культури учнів 5-9 класів присвячується варіативним модулям, які обрали учні. Умовно їх можна поділити на *модулі спортивної спрямованості*: бадмінтон, баскетбол, велоспорт, волейбол, гандбол, гімнастика, дзюдо, лижна підготовка, настільний теніс, плавання, пляжний волейбол, самбо, сумо, теніс, фехтування, футбол, футзал, хокей на траві, шахи; *модулі з м'ячем*: американський футбол, баскетбол, баскетбол 3х3, бейсбол, волейбол, вудбол, гандбол, додзбол, корфбол, лакрос, панна, пляжний волейбол, пляжний волейбол, регбі-5, фістбол, футбол, футзал; *модулі з ракетками та м'ячиком*: настільний теніс; падел, піклбол, сквош, лакрос; *модулі з ракетками та ключками*: бадмінтон, пляжний бадмінтон; сквош, флорбол, окей на траві, шорт-гольф; *модулі з предметами*: алтимат

фризбі, городки, дартс, петанк, рінго, фехтування, хортинг-фехтування, чирліндинг; *модулі для розвитку фізичних якостей*: аеробіка, активні парки, воркаут «Workout», вправи з гирями; дитяча легка атлетика, скандинавська ходьба; *розважальні модулі*: дитячий (настільний) більярд, рухливі ігри, слалом (роликові ковзани), туризм, шахи, шашки, цікава фізкультура, Cool Games; *модулі з елементами танців*: аеробіка, акробатичний рок-н-рол, чирліндинг; *модулі єдиноборства*: бойовий хортинг, дзюдо, рукопашний бій, самбо, сумо, ушу, хортинг, фехтування; *військово-прикладні та прикладні модулі*: військово-спортивні ігри, бойовий хортинг, профільна (професійно-прикладна) фізична культура, рукопашний бій, рятувальне багатоборство, скелелазіння, боулдерінг і альпінізм, спортивне орієнтування. Логічно, що величезний діапазон варіативних модулів задовільнить інтереси та потреби кожного учня. Але виникає питання: чи зможе гімназія або ліцей реально забезпечити місцем для занять певним модулем, інвентарем та обладнанням, умовами безпеки а також фахівцем, який знає методику навчання цих 75 модулів? До прикладу, варіативний модуль під номером 33 «Падел (падел-теніс)» вимагає корту розміром 20x10 метрів по периметру, який обгороджений стінами з металічних сіток та міцними стінами (в основному скляними), відскік від яких дозволяє грі продовжуватись і навіть використовувати їх для відбивання м'яча на другу сторону. Корт на дві частини розділяє сітка висотою у центрі – 88 см на краях – 92 см. Ракетка – тверда з композитних матеріалів довжиною - 45,7 см. Ігрова поверхня рівна, гладенька або шерехата, її центральна зона перфорована довільною кількістю отворів діаметром від 9 до 13 мм [2]. Таких кортів в Україні небагато (Київ, Дніпро, Ужгород, Одеса), жоден з них не знаходиться на території ЗЗСО і заняття на них вимагають немалих коштів (700-800 гр./год.). Модуль № 12 «Велоспорт». Для цього модуля важливо придбати велосипеди, шлеми, знайти безпечне місце для подорожування, забезпечити супровід учнів, мати майстра по ремонту. І таких модулів у даній навчальній програмі, які нереально проводити з учнями в умовах уроку фізичної культури достатньо. Мабуть її автори не знають реалій сьогодення та працюють на перспективу. Опитування вчителів 25 Луцьких ЗЗСО показало, що такі модулі як «Баскетбол», «Баскетбол 3x3», «Волейбол», «Легка атлетика», «Рухливі ігри», «Футбол» проводяться у всіх закладах. «Бадмінтон», «Доджбол», «Настільний теніс», «Панна», «Флорбол», «Дартс», «Петанк», «Фризбі» включають у зміст уроку фізичної культури 52% вчителів, більшість з них повідомили, що останні три модулі найчастіше вибирають учні спеціальної медичної групи. В одному ліцеї учні займаються за модулем «Скелелазіння», адже спортивний зал обладнаний скелетренажером. При наявності у чотирьох ЗЗСО м. Луцька басейнів, модуль «Плавання» не проводять. Басейн використовують лише для навчання плаванню учнів молодшої шкільної ланки. **Висновки.** Таким чином, вчителі ЗЗСО в урок фізичної культури включають ті модулі (15%), які відповідають наявності матеріального забезпечення для їх проведення. Проблемою залишається впровадження одночасно трьох модулів в одному уроці, адже це заважає дотриматися принципу послідовності в навчанні руховим діям. Вчитель впродовж уроку повинен давати знання, формувати вміння та навички одразу з трьох варіативних модулів. За таких умов кількість часу, яка відводиться на кожний окремий модуль, незначна, тому і якість засвоєння учнями матеріалу певного модуля низька. Отже проблеми для ефективного впровадження варіативних модулів в уроки фізичної культури ЗЗСО залишаються невирішеними.

Джерела та література

- 1.Архипов О.А. Конструювання технологій здоров'язбереження у процесі навчання фізичної культури учнівської молоді. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фіз. культура і спорт): зб. наукових праць/ за ред. О. В. Тимошенка.* Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2022. Випуск 3К (158) 22. С. 75-81.
2. Гнітецька Т., Ковальчук Н. Варіативні модулі з фізичної культури «Нової української школи»: довідник. Луцьк: ФОП Мажула Ю.М., 2023. 71 с.
- 3.Вахняк В. С. Фізична культура в умовах нової української школи. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/519>
4. Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Баженков Є., Бідний М., Ребрина А. та ін). Реком. МОН. 22.08. 2024 року. Н-з № № 1185. 712 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2024/Model.navch.prohr.5-9.klas-2024/fizkult-5-9-kl-bazhenkov-ta-in-22-08-2024.pdf>
- 5.Омельчук О.В., Країнський І.С. Рухова активність як основа формування стресостійкості школярів. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць/ за ред. О. В. Тимошенка.* Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2025. Випуск 2 (187) 25. С. 142-146